

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ:
ДІЯЛЬНІСТЬ НДЛАК (2000 - 2013 рр.)

Історія Науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства (далі – НДЛАК) нараховує вже чотирнадцять років і бере свій початок з 2000 р. коли в Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка на історичному факультеті була проведена перша навчальна археологічна практика.

Створена вона була при кафедрі всесвітньої історії наказом № 15-КН від 1.09.2000 р. з метою організації на наукових засадах евристичних наукових (археологічних та архівних) робіт з найдавнішого та давнього минулого нашого краю, опрацювання в лабораторних умовах археологічного матеріалу, поглиблення фахової підготовки студентів історичного факультету. Лабораторія здійснює діяльність на основі «Положення», затвердженого ректором університету.

Серед основних завдань НДЛАК можна виділити такі: виявлення та опис археологічних та архітектурних пам'яток на території м. Дрогобича та регіону; створення інформаційної бази даних; розробка та реалізація наукових програм дослідження пам'яток археології району та міста у співпраці з науковим установами України та спеціалізованими науково-дослідними організаціями; публікація археологічних та писемних джерел з історії регіону, написання на їх основі комплексних монографій та навчальних посібників¹.

Науковим керівником (на громадських засадах) є Леонід Тимошенко – зав. кафедри, давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін, канд. іст. наук, професор. Саме йому вдалось згуртувати навколо себе групу викладачів і студентів, яких цікавить археологія.

На даний час стаціонарними працівниками НДЛАК є: Роман Миська – кандидат історичних наук, провідний спеціаліст НДЛАК (генеральний керівник

археологічних експедицій); Зоряна Знак – старший лаборант НДЛАК; Галина Мінкевич – старший лаборант НДЛАК.

Наукові консультанти та співробітники (на громадських засадах): Л. Войтович – доктор іст. наук, професор, зав. кафедри історії середніх віків та візантиністки Львівського національного університету ім. І. Франка; Ю. Лукомський – канд. архітектури, науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Ярослав Погоральський – директор археологічного музею ЛНУ ім. Івана Франка; Григорій Заплотинський – кандидат історичних наук, декан гуманітарного факультету Київського університету бізнесу та технологій.

Керівництво навчальною археологічною практикою здійснює викладач кафедри давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін: Василь Менько, а обов'язки керівника археологічної бази практики впродовж 2008 – 2014 рр. виконує викладач кафедри всесвітньої історії – кандидат історичних наук Богдан Лазорак.

У різний час впродовж 2000 – 2014 рр. в НДЛАК працювали В. Петрик, А. Петрик, В. Галик, Ю. Стецик, Р. Марунчак, В. Менько, Б. Лазорак, В. Жирик.

Результати краєзнавчих досліджень публікуються в: Працях Науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства (вийшло 3 випуски), «Старожитностях Дрогобиччини» (вийшло 4 випуски), «Дрогобицькому краєзнавчому збірнику» (вийшло 15 випусків)².

Маючи власну матеріальну базу НДЛАК організовує та проводить польові археологічні експедиції в різних регіонах Львівщини та України.

Вперше виїзд студенти історичного факультету ДДПУ ім. І. Франка на навчальну археологічну практику відбувся в с. Крилос Галицького р-ну Івано-Франківської обл. З 9 по 23 липня 2000 р. вона проходила на базі Галицької археологічної експедиції Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України та Національного заповідника «Давній Галич». Керівник практики –

Василь Петрик, викладач кафедри всесвітньої історії ДДПУ; керівник Базису практики – Юрій Лукомський, науковий співробітник ІУ ім. І. Крип'якевича.

В ході робіт експедиція провела консервацію відкритих мурів Успенського собору; провела архітектурно-археологічне шурфування окремих фундаментних ділянок Успенського собору; здійснили консервацію розкопу 1998-99 рр. поблизу Митрополичих палат.

Під час вищезгаданих досліджень виявлено значну кількість археологічних знахідок широкого діапазону датування – від 2-ої пол. ХХ ст. до IX – VIII ст. до Р.Х. Серед матеріалу Нового часу – порцеляна, скло, полив'яна кераміка, серед знахідок раннього середньовіччя – фрагменти амфор, глечиків, світильників, бронзових прикрас³.

При роботі студенти ознайомились з методикою та практикою розпланування археологічного розкопу, проведення стаціонарних польових археологічних досліджень та методикою виявлення, фіксації та опрацювання рухомого археологічного матеріалу.

Дана археологічна практика показала необхідність створення на історичному факультеті спеціалізованої науково-дослідної лабораторії яка б дозволила організувати власну матеріальну базу для проведення подальших навчально-археологічних практик.

Згідно програми археологічної практики та наказу №3-26/274 від 9.02.2001 р. з 2 по 22 липня студенти нашого факультету проходили археологічну практику в м. Дрогобич на території церкви Пресвятої Діви Марії. Для проведення даних робіт наказом ректора створено дрогобицьку археологічну експедицію (керівник – доц. Тимошенко Л. В.). Також вперше Дрогобицькому державному педагогічному університетові ім. І. Франка було видано Відкритий лист (відкритий лист форми №2 №74 від 21.05.2001 р. видано на ім'я викладача кафедри всесвітньої історії Петрика В.).

Керівник бази практики (Науково-дослідна лабораторія археології та краєзнавства ДДПУ ім. І. Франка) – доц. Тимошенко Л., завідувач кафедри всесвітньої історії ДДПУ.

Практику проходили поетапно три групи студентів – по 1 тижню кожна група⁴.

Археологічні розвідкові дослідження підтвердили існування на даній ділянці закритого археологічного комплексу пізньосередньовічного могильника, що є підставою для подальшої локалізації церковних будівель на церквищі Пресвятої Діви Марії.

Виявлено більше 2.5 тисячі археологічних знахідок, окремі з яких датовані кінцем XII-XIII ст. Це підтверджує припущення про існування на цьому місці поселення княжої доби.

Розкрито мощену площадку при колоні св. Яна, що може бути підставою для реконструкції благоустрою ділянки на даний період при регенерації історичного середовища м. Дрогобича.

Матеріали розвідкових археологічних досліджень дають підстави для внесення досліджуваної ділянки до Реєстру об'єктів культурної спадщини як «Пам'ятку археології XII-XIII ст. – Церквище Пресвятої Діви Марії у мю Дрогобичі.

У 2001 р. історичний факультет Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка вперше у своїй історії відправив групу своїх студентів на охоронні археологічні дослідження на південному узбережжі Керчинського півострова, Ленінського району, біля с. Завітне, на могильник Джург-оба.

Об'єктом дослідження, був некрополь 1200м. на північ від городища Кітей⁵. Оскільки даний некрополь у 20-30-х рр. ХХ ст. досліджувався поверхово й не на належному науковому рівні та через втрату польових

археологічних записів цих років то й постало завдання провести археологічні дослідження.

Експедиція була організована згідно з програми археологічної практики, планом роботи НДЛІАК, наказом ректора проф. В.Скотного № 226 від 16 липня 2001 р. та угоди, укладеної між ДДПУ ім. І. Франка і Керченським історико-культурним заповідником.

В ході першої експедиції (5-22 серпня 2001р.), керівниками якої були Ю. Стецик, викладач кафедри всесвітньої історії ДДПУ ім. І. Франка та керівника бази практики О. Єрмоліна, науковий співробітник Керчинського історико-культурного заповідника, були вирішені всі поставлені завдання, а саме: дослідження зруйнованих і пограбованих склепів некрополя м. Кітея; виявлення і поставлення на державний облік археологічних пам'яток та верифікаційні наукові дослідження поховань даного некрополя.

Робота на некрополі м. Кітей складалась з кількох етапів: закладанням двох розкопів (розкоп №1 – 3х4 м; розкоп №2 – 6х4 м.); вивченням його стратиграфії, розчистка дромосів склепів, ідентифікація та розчистка поверхонь архітектурних деталей.

Під час дослідження Склепу №2 (нумерація за Ю.М. Марті) розкопу № 1, було виявлено новий археологічний матеріал, датований 3-4 ст.: керамічний посуд (фрагменти тарілок, мисок, амфор); фрагменти кістяних гребенів; подвійна зубчаста золота намистина, золота фібула та золотий перстень прикрашений нефритом.

В склепі № 3 (нумерація за Ю.М. Марті) розкоп № 2, знайдено цілий ряд кераміки, зокрема глек IX ст. та поховання пастуха, що супроводжувалось кістяками вівці та великої рогатої худоби⁶.

Наступного літа (10-12 серпня 2002 р.), група студентів в кількості 19 осіб та їхнього керівника Петрика А. провідного спеціаліста НДЛІАК прибули в район могильника Джург-оби для проходження археологічної практики.

Керівником бази практики працював О. Єрмолина, науковий співробітник Керчинського історико-культурного заповідника.

Експедиція 2002 року продовжила роботи, що їх розпочала минулорічна експедиція по рятівних та археологічних дослідженнях території «міста мертвих».

Дослідження велись шляхом закладання розкопів 5x5 м, орієнтованих по лінії Північ-Південь і Схід-Захід. Згодом вони були посаджені на координатну сітку некрополя і точно нанесені на план. Розкопки велись широкою площею, робота велась пошарово за допомогою зняття горизонтальних шарів (середня товщина 0.15-0.35 м), що дозволяло фіксувати знахідки у вузьких рамках глибинних відміток, а згодом визначити їх по шарах та ярусах.

Експедицією здійснено чотири розкопи загальною площею понад 100 м кв., у яких виявлено два поховальні склепи та чотири ґрунтові під плитові поховання. Незважаючи на пограбованість кожного із досліджуваних об'єктів, вдалося отримати багатий археологічний матеріал, здійснити топогеодезичні прив'язку розкопів та ідентифікувати один із склепів з опублікованим склепом № 4, частково обстеженим Ю.Марті у 20-х роках ХХ ст.⁷

З 06 по 29 серпня 2003 р. студенти історичного факультету в кількості 14 осіб проходили археологічну практику в околицях с. Завітного. Керівниками експедиції були: Галик В., провідний спеціаліст НДЛАК; Єрмолин О., науковий співробітник Кримського філіалу Інституту археології НАН України. Архітектурні та геодезичні обміри проводив молодший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Лукомський Ю.

Того року на некрополі продовжилися дослідження ділянки, що була піддана пограбуванню. На південному схилі кряжу Джурґ-оба, на місці грабіжницьких шурфів закладено три розкопи (№№ 6-8), загальною площею 150 кв. м. Три розвідкові шурфи закладені за 215 м на південь від розкопу №2, на місці провалів ґрунту на орному полі.

У підсумку, на досліджених ділянках виявлено 3 склепи катакомбного типу, 3 ґрунтових склепи та 1 могила з ритуальним похованням коня⁸.

В 2004 році (з 04 по 28.08) 19 студентів та керівники (Петрик А., та Єрмолін О.) продовжили дослідницькі роботи на відомих нам об'єктах, що їх розпочали попередні дрогобицькі експедиції.

У ході охоронних робіт досліджено дві могили і п'ять склепів: один катакомбного типу, чотири ґрунтові⁹. Результати розкопок 2004 р., дали змогу уточнити датування ґрунтових склепів, з'ясувалось, що поруч зі склепами розташовані підбійні могили, поховання в склепах відбувалися як у трунах, так і на підстилках з повстини, вагому роль у поховальному обряді відіграло підсипання з мушель устриць, призначення яких поки нез'ясоване¹⁰.

Чотири експедиції на Керчинський півострів, одна з найяскравіших сторінок історії історичного факультету. Це величезний досвід для провідних спеціалістів НДЛАК, незабутні спогади для учасників цих подій. В ході проведення цих експедицій учасниками було локалізовано, відкрито, досліджено та введено до наукового обігу цілий ряд пам'яток досі невідомих українській історичній науці.

У 2002 році (з 25 червня по 8 серпня) паралельно з «Кримською експедицією» відбулась міжнародна українсько-американсько-польська археологічна експедиція по дослідженню полів козацьких битв XVII ст. в Україні. Практика проходила в м. Зборів Тернопільської області, керівником від історичного факультету був Галик В., старший лаборант НДЛАК. Керівник бази практики – Мандзій А., професор, доктор Морехеадського університету США.

В період роботи експедиції в м. Зборів локалізовано та зроблено топографічну зйомку поля Зборівської битви. Виявлено та зроблено заміри залишків оборонного валу польського табору XVII ст. обстежено метало детектором понад 60 га орної та неорної землі в результаті чого було виявлено більше 700 рухомих археологічних пам'яток, окремі з яких датовані кінцем

XVI-XVII ст. Це дало можливість локалізувати місце розташування польського табору, район козацької переправи через р. Стрипа. Одночасно визначено гіпотетичне місце розташування козацького табору та татарського коша в ході Зборівської битви 1649 р.¹¹

У 2003 р. на території Дрогобицького солевиварювального заводу (вул. Солоний Ставок, 27) для визначення археологічної цінності території та встановлення чинників незадовільного стану пам'яткових споруд історичного виробничого комплексу працівники Науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства при Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. І. Франка та студенти першого курсу історичного факультету провели охоронні археологічні розкопки (керівник досліджень – Петрик В.)¹². Підсумовуючи результати експедиції 2003 р. керівник зазначив, що на території Дрогобицького сільзаводу виявлено: 1) фрагмент дерев'яного трубопроводу (друга половина XIX ст.); 2) робочий майданчик та обладнання виробничої споруди XVIII-XIX ст. ; 3) фрагмент конструкції дерев'яної стіни та обладнання виробничої споруди XVII – XVIII ст. ; 4) цегляні фундаменти, цегляну підлогу; 5) фрагмент дерев'яної стовпової конструкції більш ранньої будівлі (XVII-XVIII ст.)

Результати археологічно-архітектурних досліджень дають підстави вважати існуючий комплекс Дрогобицької солеварні найдавнішим діючим промисловим підприємством України¹³.

Також у 2004 році в один «археологічний сезон», із дослідженням некрополя м. Кітей, відбулась ще одна важлива археологічна експедиція в м. Белз, Львівської області, яка відбулась на базі Державного історико-культурного заповідника, в період з 13 по 26 липня. Керівники групи – Петрик А., викладач кафедри всесвітньої історії ДДПУ ім. І. Франка; керівник бази практики Петрик В., провідний спеціаліст НДЛАК.

Протягом практики студенти провели локалізацію монастирських споруд та інших сакральних об'єктів на ділянці Домініканського монастиря. З метою визначення характеру залягання, конструкції та планувальних характеристик

фундаментів монастиря закладено було 6 траншей, що охопило біля 30% його території.

Дослідження м. Белз продовжилось і у наступному році. (18.07 по 7.08. 2005 р.) До складу експедиції приєднались керівник Белзької археологічної служби і працівник Археологічно-архітектурної служби О. Лазурко та провідний спеціаліст Державного історико-культурного заповідника в місті Белзі К. Присяжний. Протягом всього терміну діяльності експедиції, її учасники провели дослідження території архітектурного ансамблю колишнього костелу Діви Марії в урочищі Замочок; провели обстеження оборонного валу пізньосередньовічного міста, та провели локалізацію житлових будинків та датування незабудованої ділянки на площі Ринок, 39.

Силами дрогобицьких студентів було закладено розкоп довжиною 13,5 м. та шириною 2 м. Глибина розкриттів 1.7 м. від сучасної денної поверхні. На ділянці розкриттів виявлено декілька різночасових археологічних об'єктів.

Кераміки давньоруського часу виявлено не багато. Більшість її фрагментів мають невеликі розміри й представлені переважно боковинами. Тісто легкосуглинкове, і іноді навіть дещо відмулене. На окремих фрагментах візуально помітні домішки дрібнозернистого піску. Колір випалу білий, сірий, чорний і світлорожевий¹⁴.

З 10.07. по 30.07.2006 р. студенти I-го курсу історичного факультету проходили археологічну та науково-дослідну практику на території містечка Угнева Сокальського р-ну, Львівської обл. Керівники практики – Петрик А., викладач кафедри всесвітньої історії, заступник – Менько В., старший лаборант НДЛАК ДДПУ ім. І. Франка; керівник бази практики Петрик В., кандидат архітектури, провідний спеціаліст Науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства; керівник Белзької археологічної експедиції Лазурко О., історик, археолог Державного історико-культурного заповідника у місті Белз.

Підчас практики було проведено дослідження території Успенського костелу, біля фундаментів якого силами студентів групи ІІІ-11 закладено

розвідковий шурф шириною 1,5 м., довжиною 4,0 м. В цілому, на досліджуваній ділянці локалізовано десять поховань, виявлено розмальовану скляну бусину XI – XIII ст. і ін. Також проводились дослідження території Угнева на виявлення рухомого археологічного матеріалу.¹⁵

Протягом 2007-2009 рр. археологічні практики історичний факультет проводив на базі державного історико-культурного заповідника «Тустань». На території якого розташований унікальний комплекс середньовічної наскельної оборонно-житлової забудови в Карпатах¹⁶.

Керівником археологічної експедиції був Миська Р., - старший науковий співробітник ДКЗ «Тустань». Наукові консультанти: Лукомський Ю., - канд. архітектури, Гупало В., - канд. іст. наук, Павлів Д., - канд. іст. наук (Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича), проф. Богуцький А, та Погоральський Я. завідувач Археологічного музею (ЛНУ ім. І. Франка). Керівниками від НДЛАК в цей час були Стецк Ю., Менько В., Лазорак Б., Соболев З.

Зважаючи на те, що археологічні дослідження під керівництвом Рожка М. були зосереджені переважно на Камені та його підніжжі, наша експедиція здійснила роботи на тих ділянках комплексу, де розкопки до цього не проводились. Головну увагу сконцентровано на вивченні околиць Острого Камня, Малої скелі, передпілля дитинця на Камені і в урочищі Церківне¹⁷.

З самого початку роботи експедиції проводились дослідження в урочищі Камінь-Гостинець, де було закладено три траншеї-перенини, була закладена траншея в урочищі Церківне, також цього археологічного сезону було досліджено урочище Став.

Найширші археологічні розкриття здійснено у 2008-2009 рр. в урочищі Острий Камінь. Було вирішено обстежити ділянки навколо скельного масиву на предмет наявності культурного шару і решток забудови. Під час огляду підніжжя основної скелі виявлено дві оборонні лінії. Вони мають вигляд валів-ескарпів і неглибоких ровів, які дугоподібно огинають комплекс¹⁸.

На думку керівника експедиції Миська Р. археологічні розкопки, дали змогу уточнити деякі елементи просторової моделі середньовічної Тустані, запропонованої Рожком М. Зокрема, встановлено, що ділянки в урочищі Церківне, а також у передпіллі наскельних укріплень на Камені, Малій Скелі та Острому камені у давнину інтенсивно не використовувалися і, найімовірніше, не були забудовані. Про це свідчить і відсутність рухомого матеріалу закладених там розкопках, і досить однотипна стратиграфія та планіграфія досліджених ділянок¹⁹.

Натомість вдалося відкрити і вивчити дві додаткові лінії у вигляді валів-ескарпів, які захищали скельний масив Острого Каменя, кераміка з якого може бути датована другою половиною XIII – початком XIV ст. Очевидно, саме цим часом треба датувати функціонування комплексу на Острому Камені. Отже, на скельних групах Острий Камінь та Мала Скеля знаходилися дерев'яні наскельні укріплення, які найімовірніше, мали характер сторожових пунктів на підступах до Каменя²⁰.

Починаючи з 2010 року студенти 1-го курсу проходили археологічну практику на базі Науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства ДДПУ ім. Івана Франка, проводились вона в урочищі Тептюж, що розташоване біля Дрогобича, на межі міста й сучасного Борислава.

Внаслідок візуального обстеження об'єкту навесні 2010 року було підтверджено вірогідність того, що там знаходиться археологічний об'єкт Княжої доби. Було складено наукове обґрунтування необхідності проведення археологічних розкопок. З аргументами якого погодився Інститут археології Національної Академії наук.

Проведена перша практика була 5-26 липня під керівництвом кандидата історичних наук Романа Миська – наукового співробітника науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства ДДПУ ім. І.Франка.

Археологічна пам'ятка має 25 метрів у діаметрі і являє собою найвищу частину узгір'я Тептюж, що височіє над притокою Тисмениці (у повоєнну добу

– так зване Солдатське озеро). В ході досліджень двома суміжними траншеями було перерізано внутрішню частину валу, а також був закладений розкоп в центрі ймовірного городища. Наслідком цього стало те, що в перерізі валу виявлено рештки дерев'яних оборонних укріплень класичного типу, характерних для пам'яток тієї доби. Центр городища знайдено кам'яну виростку, походження якої не притаманне для висоти цього рельєфу. Мощення є рукотворним, у чому ми переконані. Також на території цього розкопу було знайдено фрагменти кераміки давньоруської доби²¹.

Впродовж липня 2011 р. археологічні дослідження продовжились. Цього року вже відкрито чотири розвідкових шурфи та продовжено роботи на основному розкопі давньоруського городища. Відкрито продовження досліджуваних торік конструкцій, що за припущенням фахівців є основою стародавнього валу.

Визначено хронологічні межі городища (X-XIII сторіччя), а також основи конструкції валу. За робочою версією, городище мало дві фази існування, що підтверджується двома шарами насипки валу.

Під час розкопок знайдено фрагменти середньовічної кераміки, обгорілі глиняні обмазки будівель, а також кремневі знаряддя.

Дослідження проводились біля підніжжя та на внутрішньому схилі центральної ділянки оборонного валу городища. Біля підніжжя валу завершено розчистку кам'яного майданчика виявленого в 2010р.

Майданчик в плані аморфної форми приблизними розмірами 3 на 4 м. Жодного іншого матеріалу, який би вказував на функції, на хронологію майданчика не виявлено. На північ від розкопу 2010 р. з метою вивчення конструкції центральної ділянки валу розбито розкоп розміром 6 на 12 м. В процесі розкопок відкрито рештки об'єкта коритоподібної у розрізі форми, що йшов від гребіня валу до його внутрішнього підніжжя. Заповнення об'єкту – суміш перепаленої глини, окремих камінців, вугликів, дрібних кусків обмазки. Вздовж внутрішнього підніжжя валу простежено рештки об'єкту у вигляді

потужного шару перепаленої глини, дрібного каміння, крупних шматків глиняної обмазки (іноді з відбитками дерев'яних конструкцій). Продовження цієї конструкції знаходилося під насипом валу і на час практики ще не було досліджено.

Пам'ятка знаходиться на стрімкому мисі, що з південного та західного боку омивається р. Вишницею. З напільного боку городище оточене валом та ровом. Загальний перепад висоти від дна рову до вершини валу досягає 4 м. В плані має округлу форму, радіусом близько 15 – 25 м. З південного боку городища, над краєм схилу простежуються залишки окопів I світової війни.

Дослідження проводились біля підніжжя та на внутрішньому схилі центральної ділянки оборонного валу городища. Біля підніжжя валу завершено розчистку кам'яного майданчика виявленого в 2010р.

За період дослідження вдалось дослідити приблизно 40 відсотків валу городища, за попередніми висновками ми можемо говорити про його внутрішню структуру. Також, знахідки кераміки двох останніх сезонів на ділянці, яку умовно можна назвати «передваллям», дозволяють більш-менш точно стверджувати, що оборонці об'єкту мешкали саме тут.

Згідно відповідних дозволів впродовж серпня – жовтня 2012 р. силами НДЛАК було проведено археологічні розвідки городищ у Ступниці, Раневичах, Солонську, Бориславі, Верхніх Гаях, Кавському, Уличному, а також знайдено невідомий досі середньовічний монастир XVI ст. у Ясениці Сільній, де між іншим було знайдено унікальні кольорові кахлі із гербом Перемишльської землі.

Четвертий сезон (2013 р.) підтвердив, що центральна частина об'єкту (долівка пагорбу) не має культурного шару. Отже, тут люди тривало не перебували, не залишивши жодних слідів побуту.

Також можна говорити, про декілька періодів спорудження та функціонування об'єкту. Хоча про чіткі хронологічні межі його існування, до

проведення чергових аналізів знайдених цьогоріч речових пам'яток, говорити зарано. На сьогодні можна говорити поки що про «домонгольський» період її існування.

Вивчення центральної частини «передвалля» призвело до виявлення об'єкту, призначення якого можна визначити, як «господарська яма». Саме в ній археолог Ярослав Погоральський і знайшов майже не ушкоджений горщик мініатюрних розмірів, які не часто трапляються в археології Прикарпаття княжої доби. Попередньо його вже продатували часом існування городища, проте лише спеціальні аналізи дозволять більш-менш точно стверджувати його вік (зрозуміло, що це якоюсь мірою має вплинути на загальне датування всього об'єкту)²².

В 2014 р. планується продовження дослідження даного об'єкту.

З перших днів діяльності НДЛАК її робота була направлена на залучення студентів до наукових досліджень в галузі археології та краєзнавства, наслідком цього стало покращення якості історичної освіти на нашому факультеті, так і залучення майбутніх вчителів до краєзнавчої роботи.

Лабораторія як один із центрів консолідації студентства історичного факультету може дати «путівку» і у велику науку. Тут починали свою наукову діяльність відомі сьогодні науковці.

За тринадцять років діяльності НДЛАК було проведено вісімнадцять повноцінних археологічних досліджень: розкопок некрополів, курганів, городищ і ін. як на Львівщині так і на території всієї України та АР Крим. Зібрано величезний археологічний матеріал який володіє високою науковою і експозиційною цінністю.

¹ Детально див: ПОЛОЖЕННЯ про науково-дослідну лабораторію археології та краєзнавства. – Дрогобич. 2000. – 7 с.; Історичний факультет Франкового університету в Дрогобичі (1940-2007): ювілейна книга до 15-річчя відновлення факультету / Ред. кол. Л.Тимошенко (голов. ред.), В. Здоровенко, О.Тимошенко, В. Фугала, С.Щудло. – Дрогобич: Коло, 2007. – С. 37; Петрик А.М. Археологічні дослідження Науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства ДДПУ ім. Івана Франка. [Електронний ресурс]: <http://old.drohobych.com.ua>, 7 серпня 2004 р.

² Археології та краєзнавства (НДЛ АК) // <http://ddpu.drohobych.net>

³ Детально див.: Петрик В. М. Звіт про проходження археологічної практики студентами І-го курсу історичного факультету. // Фонд НДЛАК

⁴ Детально див.: Петрик В. Звіт про проходження археологічної практики студентами І-го курсу історичного факультету в м. Дрогобичі у 2001 році // Фонд НДЛАК

⁵ Детально див: Єрмолін О., Юрочкін В. Розкопки склепу №2 на могильнику Джург-оба (Керч) в 2001р. (досвід верифікаційного дослідження) // Дрогобицький краєзнавчий збірник /Ред. кол. Л.Тимошенко (голов. ред.), Л.Винар, Л.Войтович, Г.Гмітерик та ін. – Вип. VI. – Дрогобич: Коло, 2002. – С. 84-104; Єрмолін О. Археологічні дослідження античного некрополя Джург-оба (Керч) в 2002р. // ДКЗ. – Вип. VII. – Дрогобич: Коло, 2003. – С. 8-42; Єрмолін О. Археологічні дослідження античного некрополя Джург-оба (Керч) в 2003р. // ДКЗ. – Вип. VIII. – Дрогобич: Коло, 2004. – С. 11-37.

⁶ Детально див: Стецик Ю. Звіт про проходження археологічної практики студентами історичного факультету в м. Керчі у 2001 році // Фонди НДЛАК.

⁷ Детально див.: Петрик А. Звіт про проходження археологічної практики студентами І-го курсу історичного факультету у складі Керчинської археологічної експедиції (10.07. – 12.08. 2002 р.) // Фонди НДЛАК

⁸ Детально див.: Єрмолін О. Археологічні дослідження античного некрополя Джург-оба (Керч) в 2003р. // ДКЗ. – Вип. VIII. – Дрогобич: Коло, 2004. – С. 11-37.

⁹ Єрмолін О. Археологічні дослідження античного некрополя Джург-оба (Керч) в 2004 році. // ДКЗ. – Вип. IX. – Дрогобич: Кол, 2005. – С. 128-135.

¹⁰ Єрмолін О. Археологічні дослідження античного некрополя Джург-оба (Керч) в 2004 році. // ДКЗ. – Вип. IX. – Дрогобич: Кол, 2005. – С. 134.

¹¹ Детально див.: Галик В. Звіт про проходження археологічної практики студентами І курсу історичного факультету у м. Зборіві, 2002р. // Фонди НДЛАК

¹² Петрик В., Петрик А. Дрогобицька жупа (солеварня) в світлі історичних та архітектурно-археологічних досліджень // Фортеця : збірник заповідника «Тустань» : на пошану Михайла Рожка. – Л.: Камула, 2009. – Кн. 1. – С. 487; Петрик В. М., Петрик А. М. Археологічні дослідження в м. Дрогобич Львівської області // Археологічні дослідження в Україні 2002-2003 рр.: збірка наукових праць / За ред. Н. О. Гаврилук. – К.: 2004. – Вип. 6.

¹³ Петрик В., Петрик А. Дрогобицька жупа (солеварня) в світлі історичних та архітектурно-археологічних досліджень // Фортеця : збірник заповідника «Тустань» : на пошану Михайла Рожка. – Л.: Камула, 2009. – Кн. 1. – С. 489.

¹⁴ Детально див.: Петрик А. Звіт про проходження археологічної практики студентами І-го курсу історичного факультету у складі Безької археологічної експедиції (18.07.-8.08.2005 р.) // Фонди НДЛАК

¹⁵ Детально див.: Петрик А. Звіт про проходження археологічної практики студентами І-го курсу історичного факультету у складі Безької археологічної експедиції (10.07.-30.07.2006 р.) // Фонди НДЛАК

¹⁶ Рожко М. Ф. Тустань – давньоруська наскельна фортеця. – К., 1996.

¹⁷ Миська Р., Погоральський Я. Нові археологічні дослідження Тустані // Фортеця: збірник заповідника «Тустань». – Л.: Колір ПРО, 2012. – Кн. 2. – С. 21.

¹⁸ Там само. – С. 31.

¹⁹ Там само. – С. 41.

²⁰ Там само. – С. 41.

²¹ Детально див.: Миська Р. Археологічні дослідження середньовічного городища Модричі І у передгір'ї Карпат// Дрогобицький краєзнавчий збірник/Ред.кол. Л.Тимошенко (голов.ред.), Л.Винар, Л.Войтович, Г.Гмітерик та ін.– Вип.XIV-XV.– Дрогобич: Коло, 2011.– 648 с.

²² Археологи знайшли біля Дрогобича фортецю домонгольського періоду [Електронний ресурс]
<http://zik.ua/ua/news/2013/08/12/423896>

Василь Менько

**Археологічні дослідження історичного факультету: діяльність
НДЛАК (2000- 2013рр.)**

У статті висвітлюється процес створення та діяльності Науково-дослідної лабораторії археології та краєзнавства на історичному факультеті Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка з 2000 по 2013 роки. Дослідження охоплює огляд матеріалів всіх археологічних практик проведених лабораторією, висвітлено також особливості вивчених об'єктів, окреслено географічні межі діяльності установи.